

Διεπιστημονικότητα μεταξύ Πληροφορικού και Γλωσσικού Γραμματισμού στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας

Δ. Μπαϊρακτάρη¹, Α. Μαυρογόνατος²

¹ Εκπαιδύτρια ΣΔΕ Ελεώνα Θηβών

Dimitramp81@hotmail.com

² Εκπαιδευτής ΣΔΕ Ελεώνα Θηβών

Arism@mail.com

Περίληψη

Στην εισήγηση αυτή παρουσιάζουμε μια **διεπιστημονική** εργασία στα μαθήματα Πληροφορικής και Ελληνικής Γλώσσας στο ΣΔΕ Δ.Φ. Ελεώνα. Οι εκπαιδευόμενες που συμμετείχαν στη δράση, εξέτασαν τη ζωή και το έργο του Ιωάννη Ρίτσου και σχολίασαν το έργο του Σονάτα του Σεληνόφωτος που ανήκει στη συλλογή Τέταρτη Διάσταση. Απέκτησαν έτσι τη δεξιότητα να σχολιάζουν και να διαβάζουν κριτικά ένα λογοτεχνικό έργο σε συνδυασμό με τη ανάπτυξη της ικανότητας να χρησιμοποιούν τις Νέες Τεχνολογίες στην μαθησιακή καθημερινότητα τους αρχικά και στη ζωή τους γενικότερα.

Λέξεις Κλειδιά : Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας, Νέες Τεχνολογίες, Γυναίκα.

1. Εισαγωγή

Η Τεχνολογία της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) έχει διεισδύσει με ταχύτατους ρυθμούς σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και εδώ και πάνω από δύο περίπου δεκαετίες διαδραματίζει σημαντικότατο ρόλο και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Η εισαγωγή της ΤΠΕ στον κοινωνικό, εργασιακό και εκπαιδευτικό χώρο μπορεί από τη μια να δημιουργήσει μεγάλες απαιτήσεις για την απόκτηση των βασικών δεξιοτήτων εφαρμογής τους - με αποτέλεσμα την εμφάνιση νέων φαινομένων, όπως τον *ηλεκτρονικό αναλφαβητισμό* - αλλά από την άλλη δημιουργεί τις προϋποθέσεις και προσφέρει τα κατάλληλα εφόδια σε όλους ανεξαιρέτως και χωρίς διακρίσεις για την πρόσβαση στη γνώση και την πληροφορία και την ανταπόκριση στις απαιτήσεις της σημερινής κοινωνίας.

Οι ΤΠΕ έχουν τη δυνατότητα να μεταμορφώσουν τόσο το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον όσο και το εκπαιδευτικό. Αναμφίβολα οι νέες τεχνολογίες γίνονται όλο και περισσότερο απαραίτητες στις καθημερινές μας δραστηριότητες και έχουν βοηθήσει σημαντικά στην επίλυση αρκετών κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων, αλλά ταυτόχρονα επιφέρουν και καινούριες προκλήσεις και κοινωνικές ανισότητες. Οι ΤΠΕ, αν χρησιμοποιηθούν σωστά, μπορούν να αποτελέσουν ένα ισχυρό όπλο στα πλαίσια της βίου μάθησης και στην προσπάθεια της εξάλειψης των ανισοτήτων μέσα σε μια κοινωνία. Παράλληλα η τεχνολογία γίνεται ωφέλιμη και μπορεί να αποφέρει θετικά αποτελέσματα όταν κυρίως υπάρχει γνώση, αλλά και σαφές στόχος χρησιμοποίησής της για να καλύψει συγκεκριμένες ανάγκες.

Είναι αλήθεια ότι σήμερα στα σχολεία τα αναλυτικά προγράμματα και ο τρόπος διδασκαλίας αλλάζουν προσπαθώντας να γίνουν πιο μαθητοκεντρικά παρά δασκαλοκεντρικά, να συνδέσουν το σχολείο με τις πραγματικές συνθήκες ζωής και να εστιαστούν στην κατανόηση και στη σκέψη παρά στην απομνημόνευση και την απλή εξάσκηση μέσα σε ένα καθαρά βαθμοθηρικό σύστημα που πρόβαλλε την μηχανιστική αποστήθιση ως μόνο όπλο για την επιτυχία. Το έργο αυτό γίνεται ήδη εύκολα ορατό σε ένα Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας.

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) αποτελούν τον πιο ολοκληρωμένο θεσμό δια βίου εκπαίδευσης στην Ελλάδα, ο οποίος στοχεύει στη συμπληρωματική κατάρτιση των ενηλίκων, στην επανασύνδεση τους με την εκπαίδευση και στην ενίσχυσή τους με απώτερο στόχο την κοινωνική τους ένταξη και ανέλιξη. Υποστηρίζουν έναν από τους βασικότερους σκοπούς των ευρωπαϊκών πολιτικών διαμόρφωσης ευκαιριών συνεχούς πρόσβασης στη μάθηση για όλους τους πολίτες (CEC, 2000α; 2001). Το ζήτημα του πληροφορικού γραμματισμού ενηλίκων στη χώρα μας αποκτά επιπρόσθετο ενδιαφέρον, αν λάβουμε υπόψη ότι στην Ελλάδα καταγράφεται η μικρότερη διάχυση των νέων τεχνολογιών και του Διαδικτύου στους ενήλικες σε σχέση με όλες τις άλλες χώρες της ΕΕ-25 (Παρατηρητήριο για την ΚτΠ, 2007).

Ο γραμματισμός αποτελεί ένα σχετικά νέο όρο στο ελληνικό λεξιλόγιο και, ενώ περιλαμβάνει την έννοια του αλφαβητισμού, είναι ευρύτερος από αυτόν. Πρόκειται για μετάφραση του αγγλικού όρου *literacy*, που έχει επίσης αποδοθεί στην ελληνική γλώσσα ως *εγγραμματοσύνη* (βλ. Ong1997) και ο οποίος δεν

αναφέρεται απλά στην ικανότητα για ανάγνωση και γραφή. Η έννοια "γραμματισμός" αφορά τη δυνατότητα του ατόμου να λειτουργεί αποτελεσματικά σε διάφορα περιβάλλοντα και καταστάσεις επικοινωνίας, χρησιμοποιώντας κείμενα γραπτού και προφορικού λόγου, καθώς επίσης μη γλωσσικά κείμενα (λ.χ. εικόνες, σχεδιαγράμματα, χάρτες κλπ.).

Το περιεχόμενο των σπουδών συνδιαμορφώνεται από τους εκπαιδευτικούς κάθε σχολείου, στη βάση ενός κοινού πλαισίου που προσδιορίζεται από τις προδιαγραφές σπουδών των ΣΔΕ, τις ανάγκες, τα χαρακτηριστικά και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευόμενων, σύμφωνα με τις αρχές της ενήλικης μάθησης. Το εκπαιδευτικό υλικό είναι ανοικτό σε προσθήκες και μετασχηματισμούς, αξιοποιεί την ευρηματικότητα και τη φαντασία εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων, και συνιστά σχέδιο μελέτης και όχι τη μοναδική πηγή ενημέρωσης ή πληροφοριακού υλικού. Οι σύγχρονες προσεγγίσεις για τη διδασκαλία της Πληροφορικής ως αντικείμενο γενικής παιδείας δεν περιορίζονται στην κατάρτιση των μαθητών σε ζητήματα τεχνολογικού χαρακτήρα (χρήση υπολογιστών, εκμάθηση λογισμικών κ.λπ.) αλλά έχουν ως στόχο την κατανόηση βασικών εννοιών και την απόκτηση *διαχρονικών γνώσεων* στην Πληροφορική την ανάπτυξη *διαχρονικών δεξιοτήτων* χρήσης του υπολογιστή ως εργαλείο έρευνας, επίλυσης προβλημάτων και μάθησης. Οι εκπαιδευόμενοι είναι ανάγκη να αποκτήσουν ένα είδος 'πληροφορικής κουλτούρας', μία θετική στάση για τις ΤΠΕ, γεγονός που θα τους επιτρέψει να ενσωματωθούν αρμονικότερα στο σύγχρονο κόσμο.

1.1 Σχέδια εργασίας με ή για την Πληροφορική

Είναι γεγονός ότι οι στόχοι της Πληροφορικής επιτυγχάνονται όχι μόνον κατά την

ώρα εφαρμογής των σχεδίων εργασίας *για την Πληροφορική*, αλλά και μέσα από τη

διάχυση της Πληροφορικής στο πλαίσιο των σχεδίων εργασίας *με την Πληροφορική*. Ποιο διδακτικό στόχο όμως καλύπτουμε όταν ζητάμε από τους μαθητές να σημειώσουν με πλάγια γράμματα και να χρωματίσουν ένα συγκεκριμένο κομμάτι του κειμένου;

Πρόκειται για δραστηριότητα που αφορά το μάθημα της Γλώσσας ή της Πληροφορικής; Η απάντηση στο ερώτημα εξαρτάται κυρίως από το πλαίσιο μέσα στο οποίο πραγματοποιείται η διδασκαλία, δηλαδή αν αποτελεί δραστηριότητα ενταγμένη στο μάθημα της Γλώσσας ή της Πληροφορικής. Ωστόσο, η απάντηση αυτή δεν μπορεί παρά να έχει, καθαρά, τυπικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι ο μαθητής θα εξοικειωθεί, έτσι κι αλλιώς, με τη μορφοποίηση των χαρακτήρων, ακόμη και αν πρόκειται για δραστηριότητα της Γλώσσας με συγκεκριμένο διδακτικό στόχο την γνωριμία των εκπαιδευομένων με την ποίηση του Γ. Ρίτσου

Ως εκπαιδευτικοί των σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας θελήσαμε να δείξουμε έμπρακτα ότι μπορεί να υπάρξει μια άψογη και εποικοδομητική συνεργασία του πληροφορικού και γλωσσικού γραμματισμού πραγματοποιώντας τη διαθεματική εργασία

Όσον αφορά τον πληροφορικό γραμματισμό, λόγω του ότι το Γυμνάσιο στο οποίο εκπονήθηκε η Διαθεματική Εργασία είναι το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας των Δικ. Φυλακών Ελεώνα, για ευνόητους λόγους δεν έχουμε την δυνατότητα στο εργαστήριο πληροφορικής παροχής Internet. Παρόλο που οι Νέες Τεχνολογίες υποστήριξαν το σχέδιο εργασίας παρέχοντας τη δυνατότητα σύνθεσης και μορφοποίησης των τελικών κειμένων με του Microsoft Word, δίνοντας έτσι έμφαση στην απόκτηση βασικών προσόντων και στην ανάπτυξη προσωπικών δεξιοτήτων βελτιώνοντας σημαντικά τις δυνατότητες πρόσβασης στην αγορά εργασίας

Οι διεπιστημονικές διδασκαλίες αποτελούν σημείο συνάντησης και συνεργασίας δύο ή και περισσότερων γραμματισμών με στόχο τη διεπιστημονική μελέτη των αντίστοιχων αντικειμένων. Οι εκπαιδευτές που συμμετέχουν θεωρούν βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή και την επιτυχία διεπιστημονικών διδασκαλιών τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτών των γραμματισμών. Αυτό δεν πραγματοποιείται σε όλα τα σχολεία και οι λόγοι που δεν βοηθούν τους εκπαιδευτές να υλοποιήσουν διαθεματικές εργασίες, σε ευρεία κλίμακα, είναι:

- α) η έλλειψη επιμόρφωσης για τη διεπιστημονικότητα στην πράξη,
- β) η απροθυμία και η διστακτικότητα να δοκιμάσουν μια διδακτική καινοτομία, όπως είναι η διαθεματικότητα,
- γ) οι δυσκολίες συνεργασίας με καθηγητές άλλων γραμματισμών και
- δ) οι προηγούμενες διδακτικές εμπειρίες από το τυπικό σχολείο που αποτελούν τις περισσότερες φορές το πιο ισχυρό τροχοπέδη σε αυτή τη δράση.

Οι λόγοι που οδηγούν τους εκπαιδευτές να προβούν σε σχέδια δράσης έχουν σχέση με τις βασικές αρχές που συγκαταλέγονται στην εκπαιδευτική, την εξελικτική, τη γνωστική, τη κοινωνική και τη κλινική ψυχολογία.

1.2. Κοινωνική αλληλεπίδραση

Η μάθηση είναι κυρίως μία κοινωνική δραστηριότητα και η συμμετοχή αποτελεί την αναγκαία συνθήκη αλληλεπίδρασης κι αμφίδρομης επαφής μεταξύ των εμπλεκόμενων Ερευνητικά δεδομένα

Η δημιουργία μιας παραγωγικής και συνεργατικής ατμόσφαιρας αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της μάθησης. Η έρευνα έχει αποδείξει ότι η κοινωνική συνεργασία μπορεί να βελτιώσει τις επιδόσεις των εκπαιδευομένων, υπό τον όρο ότι τα είδη των αλληλεπιδράσεων που ενθαρρύνονται συμβάλλουν στη μάθηση.

1.3. Δραστηριότητες με νόημα

Οι άνθρωποι μαθαίνουν καλύτερα όταν συμμετέχουν σε δραστηριότητες που θεωρούν χρήσιμες για την πραγματική ζωή και έχουν σχέση με τα ιδιαίτερα στοιχεία τους.

Τα σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας δεν μπορούν να διαφοροποιούνται από αυτήν την διαπίστωση. Υπάρχουν συστηματικές πολιτισμικές διαφορές στις πρακτικές, τις συνήθειες, τους κοινωνικούς ρόλους . που επηρεάζουν τη μάθηση. Ορισμένες φορές οι δραστηριότητες που έχουν κάποιο νόημα για εκπαιδευόμενους που προέρχονται από μία πολιτισμική ομάδα δεν έχουν καμία απολύτως σημασία για εκπαιδευόμενους από άλλη κουλτούρα.

Όσον αφορά στις πολιτισμικές διαφορές, είναι σημαντικό για τους εκπαιδευτικούς να γνωρίζουν τις πολιτισμικές διαφορές των εκπαιδευομένων της τάξης τους και να τις σέβονται. Θεωρείται αναγκαίο να τις θεωρούν ως πλεονέκτημα .

1.4. Σύνδεση των νέων πληροφοριών με τις προϋπάρχουσες γνώσεις

Οι νέες γνώσεις δομούνται πάνω στη βάση των όσων ήδη καταλαβαίνουμε και πιστεύουμε.

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βοηθήσουν τους εκπαιδευόμενους να ενεργοποιήσουν τις προηγούμενες γνώσεις τους και να τις αξιοποιήσουν. Αυτό μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους:

1. Οι εκπαιδευτές αρχικά είναι απαραίτητο να συνειδητοποιήσουν το γνωστικό υπόβαθρο των εκπαιδευομένων τους.
2. Συνήθως οι προϋπάρχουσες γνώσεις των εκπαιδευομένων είναι ελλιπείς ή υπάρχουν εσφαλμένες ιδέες και καίριες παρανοήσεις.
3. Οι εκπαιδευτές καλούνται να συμπληρώσουν και μάλιστα κριτικά τα κενά της υπάρχουσας γνώσης.
4. Χρησιμοποιώντας το ρόλο του διευκολυντή εκπαιδευτικού στην ουσία της γνωστικής διαδικασίας θα βοηθήσουν τους εκπαιδευόμενους τους να αλλάξουν θέση (μετασχηματίζουσα μάθηση).

1.5. Στόχος η κατανόηση κι όχι η απομνημόνευση

Η μάθηση είναι καλύτερη όταν το υλικό είναι οργανωμένο γύρω από γενικές αρχές και εξηγήσεις αντί να βασίζεται στην απομνημόνευση απομονωμένων στοιχείων και διαδικασιών. Και μάλιστα με τη χρήση παραδειγμάτων υπαρκτών και νοητικών.

1.6. Διάθεση χρόνου για εξάσκηση

Η μάθηση είναι μια διαδικασία που έχει κύρια στοιχεία το χρόνο και την εμπειρία(Αριστοτέλης, Πολιτικά, κεφ 2)

Οι εκπαιδευόμενοι από μειονεκτικά περιβάλλοντα, δεν αναμένεται να έχουν τόσο καλές επιδόσεις στο σχολείο όσο οι εκπαιδευόμενοι που είχαν περισσότερο χρόνο να εξασκηθούν και να αποκτήσουν πληροφορίες.

2. Τα σχέδια εργασίας στην διδακτική πράξη

Οι Διεπιστημονικές Εργασίες στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας διαμορφώνουν μια νέα αντίληψη για την έννοια της μάθησης. Σχέδιο Εργασίας (Project) σημαίνει οργάνωση και ανάπτυξη σχεδίου – έργου σε επίπεδο επιστημονικό – θεωρητικό ή πρακτικοτεχνικό. Διάρκεια υλοποίησης του στην εκπαίδευση μπορεί να είναι από 2-3 ώρες μία φορά την εβδομάδα μέχρι τέλους του διδακτικού έτους . Μάλιστα η δυνατότητα εκπόνησης σχεδίων εργασίας αφενός στο πλαίσιο των διαφόρων μαθημάτων του αναλυτικού προγράμματος, και αφετέρου στο πλαίσιο του μαθήματος της Πληροφορικής επιτρέπει τη διάκριση σε *σχέδια εργασίας με ή για την Πληροφορική*.

Τα Διαθεματικά σχέδια εργασίας που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των διαφόρων μαθημάτων του αναλυτικού προγράμματος, πλην της Πληροφορικής, εντάσσονται στα Διαθεματικά σχέδια εργασίας με την Πληροφορική. Στην περίπτωση αυτή, η Πληροφορική έχει επικουρικό χαρακτήρα και μπορεί να αξιοποιηθεί

α) ως εργαλείο αναζήτησης και καταγραφής πληροφοριών (Επεξεργαστής Κειμένου),

β) ως εργαλείο επικοινωνίας (Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο) και

γ) ως εργαλείο παρουσίασης (Power point, Multimedia Builder κ.λπ.)

Τα Διαθεματικά σχέδια εργασίας που εκπονούνται την ώρα του μαθήματος της Πληροφορικής εντάσσονται στα σχέδια εργασίας για την Πληροφορική. Στην περίπτωση αυτή, η Πληροφορική έχει κεντρικό ρόλο, δεδομένου ότι η διαθεματική εξακτίωση έχει ως στόχο αυτή καθαυτή η διδασκαλία της Πληροφορικής.

Στα πλαίσια όμως των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας τα Project προτιμώνται να πραγματοποιούνται σε συνεργασία με άλλα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος, διότι με αυτόν τον τρόπο μπορούν να παρουσιαστούν σημαντικές γνώσεις και πληροφορίες, που αφορούν πρώτιστα καθημερινά προβλήματα, τα οποία δεν είναι εύκολο να προβληθούν σε μια τυπική διδασκαλία. Επίσης με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η προσδοκώμενη αντίληψη για το σχολείο, κατά την οποία αυτό πρέπει να μεταβληθεί σε περιβάλλον χαράς, ζωντάνιας, δράσης, εμπιστοσύνης και όχι τυπικής και μονότονης διδασκαλίας και παθητικής αποδοχής της γνώσης τόσο για τον γραμματισμό της πληροφορικής όσο και για τον γραμματισμό με τον οποίο συνεργάζεται.

Το σχέδιο δράσης που υλοποιήσαμε ξεκίνησε στις 8 Οκτωβρίου 2008 και ολοκληρώθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 2008. Η εκπόνηση ενός σχεδίου εργασίας αποτελεί μια δυναμική διαδικασία που πραγματοποιήθηκε με την παρακάτω διάταξη:

3. Επιλογή Θέματος

Η Επιλογή του θέματος έγινε από τη μία εξαιτίας του ότι το 2009 ανακηρύχτηκε ως έτος Ρίτσου κι από την άλλη επειδή το συγκεκριμένο ποίημα έχει ως κύριο θέμα του τη Γυναίκα. Έτσι αποτελεί την καλύτερη επιλογή για ένα σύνολο εκπαιδευόμενων που είναι γυναίκες και χρονικά βρισκόμαστε στο τέλος του 2008 και στην αρχή του 2009. Στη δράση έλαβαν μέρος 15 εκπαιδευόμενες από τον Β΄ κύκλο του ΣΔΕ Δ. Φ. Ελεώνα Συνάμα:

1. Στοιχεία πολυμέσων : Η δυνατότητα θεατρικής διασκευής του κειμένου της Σονάτας του Σελινόφωτος πρόσφερε τις προϋποθέσεις για δημιουργία πολυμεσικού υλικού (σκίτσα, εικόνες, ήχοι) ώστε οι μαθητές να ασχοληθούν με δραστηριότητες που θα βελτιώναν τις δεξιότητες τους σε εργαλεία πληροφορικής και θα τους προσφέρει ένα παράθυρο στο κόσμο της ποίησης.

2. Συγκέντρωση πληροφοριών : εξαιτίας της δομής του συγκεκριμένου σχολείου δεν υπάρχει η δυνατότητα χρήσης διαδικτύου από τις εκπαιδευόμενες κι έτσι το πληροφοριακό υλικό είναι στο σύνολο του έντυπο και ένα μέρος του σε ηλεκτρονική μορφή που τους δόθηκε από τον εκπαιδευτή του Γλωσσικού γραμματισμού. Οι εκπαιδευόμενες το διάβασαν, διέκριναν τα σχετικά με το θέμα και στη συνέχεια το κατέγραψαν ηλεκτρονικά.

3. Αμβλυνση της απόστασης φιλολογικών – τεχνολογίας : η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι ιδιαίτερα αγαπητή στις εκπαιδευόμενες, ενώ η απλή ανάγνωση ενός ποιητικού έργου και μάλιστα ενός ποιήματος του Ι. Ρίτσου δεν θεωρείται απλή και εύκολη ενασχόληση. Ο συνδυασμός όμως και των δύο σ' ένα οργανικό και δεμένο σύνολο λειτούργησε πολύ θετικά, μιας κι οι εκπαιδευόμενες ασχολήθηκαν ενεργά με την ποιητική γλώσσα και γραφή καθώς κι εξοικειώθηκαν με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Εξαιτίας μάλιστα του ότι οι περισσότερες εκπαιδευόμενες είναι πολίτες Τρίτων Χωρών και υπάρχουν σοβαρά ελλείμματα στην ελληνική γλώσσα και του κανόνες που την διέπουν, ο συνδυασμός του γλωσσικού και πληροφορικού γραμματισμού λειτούργησε πολύ θετικά στην εξάσκηση τους στην ελληνική γλώσσα.

4. Ανάδειξη της πολύπλευρης δυνατότητας παραγωγής μέσω του Η/Υ : Στο μάθημα της πληροφορικής οι επιχειρούμενες διδακτικές προσεγγίσεις εστιάζονταν στην εφαρμογή της επεξεργασίας κειμένου και ζωγραφικής. Με την δράση αυτή αναδείξαμε στους μαθητές την πολυποικίλη παραγωγή που μπορούν να επιτύχουν χρησιμοποιώντας τις Νέες Τεχνολογίες.

4. Στόχοι

- Να συγκεντρωθεί το εποπτικό υλικό για τη διδασκαλία του Ι. Ρίτσου.
- Να γνωρίσουν και άλλα ποιήματα του Ι. Ρίτσου .

- Να εξοικειωθούν με τη γλώσσα, το ύφος και την αφηγηματική τέχνη του ποιητή.
- Να δημιουργήσουν ένα θεατρικό κείμενο ή αλλιώς να μετατρέψουν την ποιητική γλώσσα σε πεζό κείμενο.
- Να μάθουν για τη σχέση ζωγραφικής και λογοτεχνικής περιγραφής με παράδειγμα τη σκιτσογράφηση της σκηνής που περιγράφεται στο συγκεκριμένο έργο.
- Να ανακαλύψουν τη μουσική διάσταση και τους ήχους στο έργο του Ρίτσου, ειδικά τη Σονάτα του σεληνόφωτος όπως μουσικά επιμελήθηκε ο Α. Μότσαρτ.
- Να μάθουν να αντλούν και να αξιολογούν πληροφορίες από το έντυπο υλικό ή ηλεκτρονικά μέσα.
- Να εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους με διάφορους τρόπους (κείμενο, ζωγραφική, θεατρικό παιχνίδι).
- Να εξοικειωθούν με τεχνικές επεξεργασίας εικόνες και ήχου.
- Να μπορούν να συνθέσουν μια ολοκληρωμένη ηλεκτρονική παρουσίαση θέματος.
- Να εξοικειωθούν με τεχνικές αναζήτησης πληροφοριών αλλά και την αξιολόγηση αυτών.
- Να γνωρίσουν τις φάσεις ανάπτυξης μιας πολυμεσικής εφαρμογής, ώστε το τελικό προϊόν να αποτελέσει το έναυσμα και για άλλους μαθητές (που δεν συμμετείχαν στις ομάδες της δράσης) να μελετήσουν περισσότερο το έργο του συγγραφέα και να εκπονήσουν πρωτότυπες εργασίες, αφού αναζητήσουν και αξιολογήσουν επιπρόσθετες πληροφορίες για το θέμα.

5. Υλοποίηση

Η υλοποίηση της δράσης έγινε σε δύο φάσεις με τα ίδιες εκπαιδευόμενες.

Στην πρώτη φάση έγινε η συλλογή του υλικού. Πάνω σε καθορισμένα θέματα οι εκπαιδευόμενες :

ερεύνησαν στη βιβλιοθήκη του σωφρονιστικού Καταστήματος Θηβών και σε πληροφορίες που τους δόθηκαν σε ακατέργαστη ηλεκτρονική μορφή για τον ποιητή και το συγκεκριμένο ποίημα.

Στη συνέχεια δημιούργησαν θεατρική διασκευή του κειμένου της «Σονάτας του Σεληνόφωτος», σκίτσαραν τους ήρωες αλλά και τη σκηνή του δωματίου που διαδραματίζεται η υπόθεση του ποιήματος .

Σε αυτή τη φάση έγινε και ο ερμηνευτικός και γλωσσικός σχολιασμός του ποιήματος από τον Α. Μαυρογόνατο (Φιλολόγο της δράσης) σε συνεργασία με τις εκπαιδευόμενες.

Στην δεύτερη φάση, η δράση υλοποιήθηκε με τη μορφή εργαστηριακών ασκήσεων, στην ενότητα του μαθήματος Πληροφορικής. Οι εκπαιδευόμενες ασχολήθηκαν με την επεξεργασία και μορφοποίηση τόσο του ποιήματος όσο και του πεζού λόγου σε εφαρμογή επεξεργασίας κειμένου (WORD). Τα σκίτσα είχαν ήδη ψηφιοποιηθεί από τη Δ. Μπαϊρακτάρη (Πληροφορικό).

Οι εκπαιδευόμενες :

- Έκαναν ηλεκτρονική επεξεργασία – μορφοποίηση στα κείμενα
- Επεξεργάστηκαν ψηφιακά τα σκίτσα, χρησιμοποιώντας το κατάλληλο ηλεκτρονικό μέσο
- Έκαναν ηχογραφήσεις και ψηφιακή επεξεργασία ήχου
- Δημιούργησαν σειρές διαφανειών με το MS Power Point
- Συμμετείχαν στη δημιουργία εικονικού σχεδίου (για το θεατρικό)
- Γνώρισαν το περιβάλλον ανάπτυξης μιας πολυμεσικής εφαρμογής Power Point.
- Η τελική συρραφή σε πολυμεσική εφαρμογή έγινε από την Δ. Μπαϊρακτάρη (Πληροφορικό) με τις εκπαιδευόμενες να παρακολουθούν τα στάδια της ολοκλήρωσης της εφαρμογής.

6. Εργαλεία

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν :πίνακας,, ηλεκτρονικοί υπολογιστές,, κασετόφωνο, χαρτί ζωγραφικής και χρώματα, βιβλία, φωτοτυπίες.

7. Προϊόν Δράσης

Το τελικό προϊόν της δράσης είναι μια πολυμεσική εφαρμογή που περιλαμβάνει δύο τμήματα. Το πρώτο είναι αφιερωμένο στον Ι. Ρίτσο και περιέχει στοιχεία για τη ζωή και το έργο του μεγάλου Έλληνα λογοτέχνη και το δεύτερο περιλαμβάνει τη ανάπτυξη δεξιοτήτων στις Νέες Τεχνολογίες

8. Αξιοποίηση Προϊόντος

Μετά την ολοκλήρωση της δράσης και τη δημιουργία του τελικού προϊόντος διοργανώθηκε ειδική εκδήλωση κατά την οποία οι εκπαιδευόμενες της Β' Τάξης που δραστηριοποιήθηκαν στο σχέδιο δράσης το παρουσίασαν στις υπόλοιπες εκπαιδευόμενες και τους εκπαιδευτές του ΣΔΕ Δικ. Φυλ. Θηβών, προσφέροντας σ' όλους την δυνατότητα να γνωρίσουν τον μεγάλο λογοτέχνη και το έργο του.

9. Συμπεράσματα

Οι περισσότεροι από τους στόχους που θέσαμε στην αρχή της δράσης επιτεύχθηκαν. Εκτός αυτών κατά τις δύο φάσεις υλοποίησης της δράσης είδαμε :

1. Ένα τεράστιο ενδιαφέρον από τους μαθητές να συμμετέχουν στη δράση είτε μελετώντας για τον Γιάννη Ρίτσο είτε προσπαθώντας να δημιουργήσουν στον υπολογιστή στοιχεία του τελικού προϊόντος και να περάσουν έτσι την αισθητική άποψή τους για αυτό.
2. Εκπαιδευόμενες που πριν τη δράση θεωρούσαν την ενασχόληση με την λογοτεχνία και ειδικά με την Ποίηση ως κάτι δύσκολο και επίπονο, σταδιακά άλλαξαν τη στάση τους απέναντι της.
3. Εκπαιδευόμενες να προσπαθούν από μόνες τους να εξοικονομήσουν χρόνο παρουσίας στο εργαστήριο πληροφορικής (είτε από άλλα μαθήματα είτε μετά το πέρας των μαθημάτων) για την περάτωση των εργασιών που είχαν αναλάβει.
4. Οι εκτιμήσεις των εκπαιδευομένων για την όλη διαδικασία αλλά και το συνολικό αποτέλεσμα ήταν ιδιαίτερα θετικές. Είπαν ότι είναι η πρώτη φορά που εργάστηκαν ομαδικά για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα και το αποτέλεσμα τη δικαίωσε.

10. Αντί επιλόγου

Το γεγονός ότι η Πληροφορική μπορεί να συνδεθεί αβίαστα και αποτελεσματικά με όλα τα γνωστικά αντικείμενα του Προγράμματος Σπουδών, την καθιστά το κατ' εξοχήν μάθημα που μπορεί να διδάσκεται - στο πλαίσιο των διαθεματικών σχεδίων εργασίας- παράλληλα με οποιοδήποτε άλλο μάθημα. Είναι γεγονός όμως ότι τέτοιου είδους διδακτικές προσεγγίσεις προϋποθέτουν εντελώς διαφορετική αντίληψη τόσο στην επιλογή όσο και στην παρουσίαση της γνώσης την οποία μπορεί να εγγυηθεί μόνον μια κατάλληλα οργανωμένη και εντατική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών (Meister, Nolan 2001, Κουλουμπαρίτση, 2002).

Βιβλιογραφία

- Meister, D. G., & Nolan, J. (2001). Out on a Limb on Our Own: Uncertainty and Doubt Moving from Subject-Centered to Interdisciplinary Teaching. Teachers College Record, 103 (4), 608-633
- Αραγκόν Λ(1983), «ο Αραγκόν για το Ρίτσο» μετφρ. Επιμ.Αικ.Μακρυνικόλα, Κέδρος, σσ14-15.
- Βελούδης Γ.(1998) «Γιάννης Ρίτσος»:Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό, τ9α Έκδοτική Αθηνών.
- Διαλησμάς Σ.Εισαγωγή στην ποίηση του Γιάννη Ρίτσου, Επικαιρότητα 1981-1996 σσ 54-55.
- Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, Τεύχος 6, Παιδαγωγ. Ινστιτούτο, σσ. 57-79.
- Ιλίνσκαγια Σόνια (1976) «τα Σαράντα Χρόνια της Ποίησης του Ρίτσου» μετφρ. Γιάννης Ρίτσος: Μελέτες για το Έργο του Διογένης
- Κουλουμπαρίτση Α. (2002). Η Ευέλικτη Ζώνη αλλάζει το σχολείο: Μία μελέτη περίπτωσης μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες κι αμοιβαίες δεσμεύσεις.
- Παντελής Πρεβελάκης Ο Ποιητής Γιάννης Ρίτσος: Συνολική Θεώρηση του Έργου του, Κέδρος 1981 σσ203-208.
- Ράπτης Α., (2002). Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας, Αθήνα.
- Τοπούζης Κ.(1979) Η Σονάτα του Σεληνόφωτος», Κέδρος